خراسان رضوی

صفحه آخر

چهارشنبه
۱۱ اسفند ۱۳۹۵
۲ جمادی الثانی ۱۴۳۸
۸ صفحه/شماره ۳۵۱۷

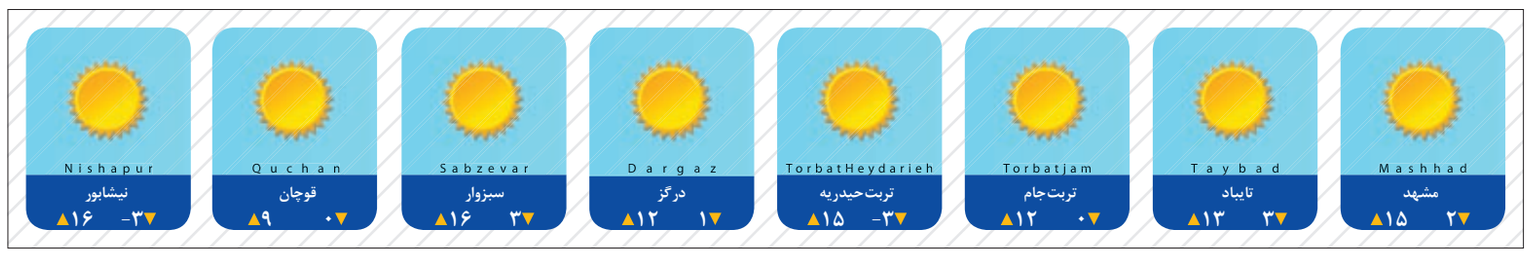

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیر مسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: سیدعلی علوی

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی
صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱

نمابر دبیرخانه: ۰۵۱۳۷۶۲۴۳۹۵
پذیرش آگهی و اشتراک: ۰۵۱۳۷۰۱۰
پیامک: ۲۰۰۰۹۹۹

چاپ مشهد: شهر چاپ خراسان
روابط عمومی: ۰۵۱۳۷۰۰۹۱۱۱
نمابر تحریریه: ۰۵۱۳۷۶۲۶۵۰۱

حکمت روز

امام علی (ع)

هرگاه از کاری ترسیدی خود را در آن بینداز زیرا ترس از آن کار، بزرگتر از خود آن کار است.
نهج البلاغه (صبحی صالح) ص ۵۰۱، ح ۱۷۵

مناجات

خواجه عبدا... انصاری

الهی
بیاموز تا سر دین بدانیم.
برفروز تا در تاریکی نمانیم.
تلقین کن تا آداب شرع بدانیم.
توفیق ده تا خنگ طمع نرانیم.
تو نواز که دیگران ندانند، تو ساز که دیگران نتوانند.
همه را از خودپرستی رهایی ده. مه را به خودآشنایی ده.
همه را از مکر شیطان نگاهدار. همه را از کید نفس آگاه دار.

کارتون

مانی غریب

اهالی یک روستای تاریخی ۲۲۵ خانواری در تربت جام با مشکلات فراوانی دست به گریبانند

لنگر مشکلات در «لنگر»!

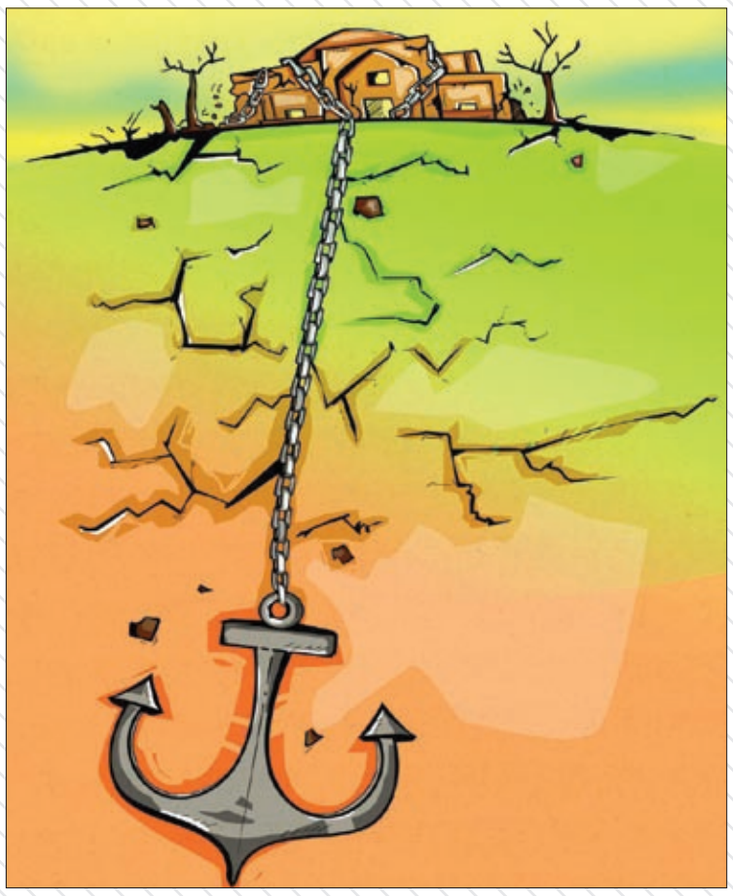

راه بلد

در «راه‌بلد» این هفته به دیدن مزار عارفی می‌رویم که در تاریخ با نام «پیر جام» شناخته می‌شود:

از چله‌خانه تا مسجد زیرزمینی

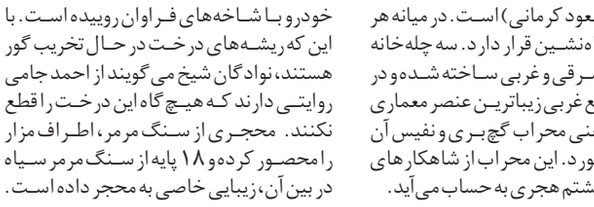

خطه خراسان در گذر قرن‌ها و اعصار، چهره‌های ماندگار فراوانی را در خود پرورش داده است. می‌گویند خاک این خطه، نخبه‌پرور است و از این حیث، هیچ استانی را توان رقابت با خراسان نیست. در این میان، بسیاری از همان‌هایی که نام خود را جایی در تاریخ این جغرافیا ثبت وضبط کردند، در همین خاک نیز خفتند و مزارشان از پس گذر ایام به مکانی تاریخی و گردشگری تبدیل شده است. آرامگاه «شیخ احمد جامی»، یکی از این نمونه‌هاست که مقصد ما در «راه‌بلد» این هفته خواهد بود.

کجا بریم؟

آرامگاه شیخ احمد جامی در حاشیه شمال غربی شهرستان تربت جام و در کنار مقبره و مسجد خواجه عزیزا... در محله‌ای به نام سعدآباد واقع شده است. شیخ احمد جامی از عارفان، شعرا و موسیقی‌دانان مشهور قرن پنجم و ششم هجری قمری بوده است. او که عمری پرفراز و نشیب داشته، در سن ۴۰ سالگی به تعلیم، ارشاد، گفتار و نگارش رساله و کتاب مشغول می‌شود و در سفرهایی که به نقاط مختلف می‌رود، در میان طبقات مردم از جمله برخی حکمرانان و زمامداران سیاسی نفوذ به دست می‌آورد.

چه دارد؟

بقعه جامی در واقع مجموعه‌ای است که از بخش‌های مختلفی چون مقبره شیخ احمد، ایوان، گنبدخانه، مسجد کرمانی، گنبد سفید، مسجد عتیق، مدرسه امیر جلال‌الدین فیروزشاهی و مسجد جامع نو تشکیل شده است. البته الحاقات دیگری در این مجموعه وجود دارد که در دوره‌های مختلف به وجود آمده‌اند مانند آب‌انبار، مسجد زیرزمینی و قبور مجاور مزار.

۱. ورودی آرامگاه
در قسمت شرقی مجموعه، ورودی واقع شده و به گونه‌ای است که نظر انسان را به خود جلب می‌کند. معماری این بخش شامل پیش‌طاق ورودی، آستانه درگاه با درِ چوبی و طاق‌های دو اشکوبه به طرفین است. درِ چوبی قدیمی، مجموعه‌ای آراسته به کتیبه‌های کوفی است که به دلیل محو شدن بیشتر قسمت‌های آن، قابل خواندن نیست، اما ظاهر آن نشان از قدمت این اثر دارد.

۲. گنبدخانه
گنبد و گنبدخانه در قلب مجموعه، واقع و چهارنمای خارجی آن توسط بناهای اطراف پوشیده شده است؛ دیوارهای گنبدخانه، در داخل تا حد کتیبه و هشت بخشی گنبد بالا می‌رود. این گنبدخانه، اوّلین بنایی است که بعد از گذشت سال‌ها در کنار قبر او برپا می‌شود و چون بر روی قبر او ساخته نشده، مقبره نیست. از طرف دیگر، چون پس از مرگ شیخ، مزار او محل اجتماع مریدان و فرزندان وی بوده است، از این رو در گذشته به عنوان جماعت خانه مورد استفاده قرار می‌گرفته که وجود چلّه‌خانه‌های داخل آن نیز گواهی بر صحّت این ادّعاست.

۳. مسجد کرمانی
مسجد کرمانی در سمت چپ ایوان قرار دارد و نام آن منسوب به معمار آن (خواجه زکی بن محمد بن مسعود کرمانی) است. در میانه هر ضلع آن یک شاه‌نشین قرار دارد. سه چله‌خانه نیز در زوایای شرقی و غربی ساخته شده و در شاه‌نشین ضلع غربی زیباترین عنصر معماری این مسجد، یعنی محراب گچ‌بری و نفیس آن به چشم می‌خورد. این محراب از شاهکارهای معماری قرن هشتم هجری به حساب می‌آید.

۴. مسجد عتیق
این بنا، در جنوب غربی گنبدخانه قرار دارد و مسجد جامعی به سبک شبستانی گنبددار و شامل پنج رواق است که رواق‌های محوری آن، عریض‌تر از رواق‌های کناری است. در مرکز بنا، گنبدی بر روی چهار توپزه زده شده بود که بعدا ویران شده است.

۵. گنبد فیروزشاهی
گنبد فیروزشاهی یا گنبد سبز یا مدرسه امیر جلال‌الدین فیروزشاه نیز از بناهای مشرف بر صحن مزار جام است. بنا دارای نقشه‌ای چلیپایی و چهار ایوانی است که بر فراز آن گنبدی قرار گرفته است.

۶. مسجد جامع نو
مسجد جامع نو در جانب غربی مزار واقع است. رواق شرقی این بنا با مسجد عتیق پیوند خورده و ظاهرا تنها بخش قدیمی مسجد، گنبد مقصوره است که توسط (جلال الدین فیروز شاه) به سال ۸۴۶ هجری قمری بنا شده است.

۷. مرقد شیخ جامی
آنچه که از همه بیشتر در محوطه جلب نظر می‌کند، مرقد شیخ احمد است که نزدیک به ایوان مرتفع در فضای باز به صورت باشکوهی قرار دارد. آرامگاه با مصالح آجر و گچ و به شیوه‌ای خاص از سطح محوطه بالاآمده است. مزار دارای دو سنگ به صورت افراشته است. از درون سنگ قبر شیخ، درخت کهنسالی به صورت خودرو با شاخه‌های فراوان روییده است. با این که ریشه‌های درخت در حال تخریب گور هستند، نوادگان شیخ می‌گویند از احمد جامی روایتی دارند که هیچ‌گاه این درخت را قطع نکنند. محجری از سنگ مرمر، اطراف مزار را محصور کرده و ۱۸ پایه از سنگ مرمر سیاه در بین آن، زیبایی خاصی به محجر داده است. بر اطراف این قسمت در طول اعصار و قرون، دست‌نوشته‌ها و یادگاری‌هایی از مسافران و زائران اهل دل بر جای مانده است.

۸. مسجد زیرزمینی
این اثر که در واقع آخرین بنا از ابنیه موجود در مجموعه معماری مزار شیخ احمد جام محسوب می‌شود، در مجاورت فضای ورودی و جنب آب‌انبار قرار دارد. از دیدگاه معماری، مسجد زیرزمینی مشتمل بر دو قسمت زمستانی و تابستانی است. مسجد زیرزمینی (زمستانی) پایین‌تر از سطح معابر و گذرگاه‌هاست که ساختار آن گویای هویت و اصالت آن است.

خبر روز

بیانیه شورای هنری جشنواره هنرهای تجسمی فجر در پاسخ به کپی بودن یکی از آثار برگزیده

ضرورت اصلاح ضوابط، رویه و ساختارها برای جلوگیری از بروز رخدادهای مشابه

شورای هنری نهمین جشنواره هنرهای تجسمی فجر، با انتشار بیانیه‌ای به اظهارات اخیر درباره کپی بودن یکی از آثار برگزیده جشنواره تجسمی فجر واکنش نشان داد.

به گزارش خبرگزاری مهر، در روزهای اخیر خبری مبنی بر کپی بودن یکی از آثار برگزیده جشنواره هنرهای تجسمی منتشر شد که شورای هنری این جشنواره بیانیه‌ای را در این رابطه صادر کرد. در ابتدای این بیانیه توضیحاتی درباره مفهوم گرته‌برداری و کپی‌برداری ارائه شده است: «گرته‌برداری یا گرده‌برداری نوعی وام‌گیری است که در آن، صورت ترکیبی یا عناصری از یک یا چند اثر برداشته و در ساختار اثر وام‌گیرنده بازنمایی یا ترجمه می‌شود. این شیوه در هنرهای گوناگون به گونه‌ای رایج است که گاه خود سرشاخه‌ وژانر ویژه‌ای محسوب می‌شود. وام‌گیری در آثار هنری به روش‌های آشکار یا پنهان صورت می‌گیرد.»

در ادامه، برگزارکنندگان این جشنواره به انعکاس خبر کپی بودن یکی از آثار اشاره کرده و در بیانیه خود متذکر شده‌اند: «فارغ از این که رویکرد مطلب آغازین (که مباحث مطرح شده را موجب شد) با چه انگیزه و هدفی به نوشتار در آمده است، حداقل انتظار جامعه، هنرمندان و علاقه‌مندان و حتی ساحت ارزشمند نقد و نظر، رویکرد اصلاح‌گر و مبتنی بر رفع کاستی‌ها و کیفیت بخشی و ارتقا است که همواره در حریم نقد می‌بایست پاس داشته شود.

در بهره گرفتن از اسامی و عناوین مجعول مانند نخل زرین و یا نخل بلورین از یک سو و بی‌توجهی به بدیهیات و گزارش‌های رسمی منتشر شده مانند ترکیب داوران نهایی و رویکردهای قطعی و اعلام شده جشنواره تا بدان جا افراط می‌شود که به ناحق به حریم و عرصه حقیقی برخی از ایشان تعدی شده و شائبه دستاویز قرار دادن مسئله‌ای که حداکثر در قواره طرح سوال قابل طرح است برای نیل به امیالی به جز اهداف حاکم بر نقد منصفانه و مشفقانه تقویت می‌شود.»

ادامه بیانیه شورای هنری نهمین جشنواره بین‌المللی هنرهای تجسمی فجر، با طرح این گلایه همراه است که: «نشر نظرهای یک سویه برخی افراد بدون بررسی‌های ابتدایی و رجوع نکردن به مستندات و ذکر مطالب بی‌پایه، به جز نشر اکاذیب و اطلاعات ناصواب و غلط را در پی نخواهد داشت. نتیجه قهر چنین رویکردی بی‌اعتباری نگارنده و ناشر و تشویش اذهان و افکار عمومی است.»

اما در پایان این بیانیه به این نکته اذعان شده است که: «مسلما طرح سوال و مطالبه از سوی هنرمندان و کارشناسان حق و وظیفه ایشان و بررسی، پاسخگویی، رفع موانع و مشکلات، مسئولیت مدیران و دست اندرکاران است. در این مورد نیز اذعان داریم که عناصر و قالب‌های اجرایی اثر برگزیده با اثر هنرمند ترکیه‌ای، شباهت‌های انکارناپذیری دارد لیکن مضمون و محتوای دو اثر قابل قیاس نیست. اما تاکید می‌کنیم که باید در چنین مواردی در شرح اثر (استیتمنت) به تاثیر یا برداشت هنرمند از اثر اولیه به صراحت اشاره شده، به نحوی که در برخی از آثار جشنواره نیز چنین بود. چرا که این خود رویه‌ای علمی، متقن و اخلاقی قلمداد شده و از مولفه‌های مهم امانتداری و حرفه‌ای‌گری است.»

در عین حال برگزارکنندگان این جشنواره بین‌المللی در پاسخ خود وعده دادند: اصلاح ضوابط، رویه و ساختارهای لازم در دبیرخانه و ستاد اجرایی برای جلوگیری از بروز رخدادهای مشابه ضروری به نظر می‌رسد که در برنامه‌ریزی‌های آتی جشنواره یقینا مطمح نظر خواهد بود.

یادداشت

حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمدمهدی ماندگاری
کارشناس مذهبی

حضرت فاطمه زهرا(س) بزرگترین حامی و پشتیبان ولایت بودند

کتاب‌های فراوان و مقالات متعددی درباره حضرت زهرا(س) چاپ و منتشر شده است، اما این تلاش‌ها کافی نیست و ضرورت دارد ابعاد گسترده‌تری از زندگی این بانوی بزرگوار، مورد بررسی و توجه پژوهشگران قرار گیرد. یکی از مهم‌ترین تلاش‌ها و رویکردهای ایشان، در دوران حیات پربرکتشان حمایت از ولایت بود که آن را به انحای گوناگون به نمایش گذاشتند.

در حقیقت رفتار شناسی حضرت صدیقه طاهره(س) در جامعه و نحوه برخورد ایشان در موقعیت‌های مختلف، راهنمای مفیدی برای ارتقای بصیرت جامعه است. این بانوی بزرگوار تاکید داشتند که حق ولایت و امامت هرگز سازش‌پذیر نیست و در راستای تبیین این مفهوم، همه تلاش خود را به کار گرفتند.

مهم‌ترین و صریح‌ترین اصل تبلیغی حضرت فاطمه(س)، موضع‌گیری ایشان در دفاع از ولایت و امامت حضرت علی(ع) بود. خطبه حماسی و پرشوری را که حضرت، در مسجد رسول خدا(ص) و در اجتماع مهاجر و انصار ایراد فرمودند و به خطبه فدکیه شهرت یافت، می‌توان اقدام برجسته ایشان در جهت تبیین این حق در جامعه برشمرد. شخصیت بی‌نظیر حضرت فاطمه(س) برگرفته از تربیت الهی ایشان است که از کودکی و ذیل تربیت دینی رسول خدا(ص) در وجودشان شکوفا می‌شود و اوج آن در مبارزات سیاسی حضرت در دفاع از حریم ولایت تبلور می‌یابد تا جایی که حاضر می‌شوند تمام دارایی خود را برای پابرجا ماندن این حق فدا کنند. ایشان با باور به اینکه ولایت، بستر تداوم دین را فراهم می‌کند، به فشارها و تطمیع‌ها «نه» گفتند و در راستای تبیین حق سال‌ها مجاهدت نمودند.

دخت گرامی رسول خدا(ص) برای بیداری جامعه و آگاهی مردم از انحراف آغازین خود، فعالیت‌های سیاسی خود را پی گرفتند. بررسی فعالیت‌ها و روش‌هایی که ایشان اتخاذ کردند، درس بزرگی را گواهی می‌کند و آن اینکه؛ اسلام می‌خواهد افراد جامعه، اعم از زن و مرد، همیشه نسبت به مسائل جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، آگاهی و شناخت لازم را داشته باشند تا بتوانند در امور سیاسی جامعه مشارکت و ایفای نقش کنند و حضرت صدیقه طاهره(س)، سدشکن تفکر غلط جاهلیّت نسبت به زن بودند که با تمام وجود، سرشار از عشق الهی و رسالت نبی، دفاع از امامت و ولایت را رهبری کردند.

حضرت فاطمه(س) در دفاع از حریم ولایت چهار حق را نسبت به آن ادا کرد، نخست حق محبت بود. ایشان در تبیین این محبت به محبوب خویش از همه چیز گذشت و هم‌پای علی(ع) ایستاد و مقاومت کرد. دومین پایه ادای حق و دفاع جانانه حضرت زهرا(س) از ولایت، از جنبه معرفت بود. حضرت زهرا(س) امیر المومنین علی(ع) را عالم می‌دانست و در تبیین این جایگاه در جامعه نیز بسیار کوشیدند.

سومین حق، در قالب «اطاعت از رسول و ولی خدا» نمود یافت و چهارمین مورد نیز ادای حق نصرت است که فاطمه(س) به امیر المومنین علی(ع) ادا کردند. ایشان همه دارایی خودشان را برای آن امام همام و بیان حقانیت ایشان هزینه نمودند.

حضرت فاطمه(س) همچون معلمی آگاه، به تکلیف و رسالت الهی خویش عمل می‌کرد و برای روشن ساختن افکار عمومی از انحراف مسیر امامت، به دفعات به درخانه مهاجران و انصار می‌رفت تا آن‌ها را نسبت به غفلتی که دچار آن شده بودند و انحراف موجود، بیدار و غافلان و راحت‌طلبان را هوشیار سازد. ایشان به صرف بی‌مهری جامعه اسلامی از نجات ایشان دست نکشیدند و کوشیدند رسالت فرهنگی خویشتن را در مقام یک معصوم و در ادامه راه پدر و امتداد مسیر همسر، محقق سازند.

زندگی این بانوی گرامی درس‌های فراوانی برای آموختن دارد. جالب اینجاست که در توصیف زندگی این بانوی بزرگوار در تاریخ از روایت‌هایی کلیدی بهره گرفته شده است. واژه‌هایی نظیر «اسوه بودن» که نشان می‌دهد ما باید در مسیر شناختمان نه فقط روایت زندگی ایشان بلکه مکتب تربیتی فاطمه زهرا(س) را مورد بررسی قرار دهیم و بدان در عمل، گفتار و کردار اقتدا کنیم.

یادمان نرود که یکی از مهم‌ترین درس‌های زندگی ایشان در حوزه تربیت فرزند است. فرزندانی که آن‌ها نیز به مثابه مادر، مطیع ولایت بودند و در راستای تبیین این مهم بزرگترین قیام تاریخ را رقم زدند. امید است که آحاد جامعه در ایام شهادت این بانوی بزرگوار، بیش از پیش برای درس گیری از منش ایشان بکوشند.

گفتار روز

من البته به خاطر اینکه سنی از من گذشته، به جوان‌هایی که رجوع می‌کنند می‌گویم من سلیقه‌ام جا افتاده، شکل گرفته، تقریبا راه و چاه خودش را برای خودش پیدا کرده.

بنابراین به خودم اجازه نمی‌دهم که ذوق و پسند خودم را به جوان‌ها تحمیل کنم. چرا که ای بسا کار آنها آینده‌ای داشته باشد.

شعر تنها چیزی است که آدم به تنهایی می‌تواند و باید خودش آن را بسازد. می‌گویم شعرتان را جلوی خودتان بگذارید و بپرسید که چه چیزی را به تو که اهل شعر هستی می‌دهد؟ دستت را می‌گیرد و از کجا به کجا می‌برد.

منبع:
مصاحبه مهدی اخوان ثالث/مجله آدینه/شماره ۳۵/خرداد سال ۱۳۶۸

خراسان به روایت خراسان

۱۱ اسفند ۱۳۵۲

خواستگار جا خالی کرد، دختر دست به خودکشی زد

۴۳ سال پیش در چنین روزی، روزنامه «خراسان» نوشت:

دختر ۱۷ ساله‌ای که دچار مسمومیت شدیدی شده بود، جهت معالجه به بیمارستان منتقل شد و با اینکه حالش وخیم بود، کوشش اطباء معالج باعث شد که از مرگ نجات پیدا کند. وی که «پوران» نام دارد پس از بهبودی نسبی در مورد اینکه چرا دست به خودکشی زده است، اظهار داشت: یکی دو ماه پیش مرا برای جوانی خواستگاری کردند و بالاخره پس از چند بار رفت و آمد خانواده خواستگار، روی کلیات و جزئیات توافق شد و حتی تاریخ عقد نیز تعیین گردید. ولی ناگهان خانواده جوان اطلاع دادند که از ازدواج منصرف شده‌اند و حتی حاضر نشدند علت انصراف خود را ذکر کنند و همین امر باعث بروز بعضی شایعات شد و این تصورات آن‌قدر در خانواده ما قوت گرفت که به باز خواست از من کشید. یک روز صبح مادرم با لحن خاصی از من پرسید که چه دسته گلی به آب داده‌ام که خبرش به گوش خواستگارها رسیده و آن‌ها جا خالی کرده‌اند و من از این حرف او و نیز حرف‌هایی که قبل از این در پنهان و آشکار شنیده بودم، آن قدر ناراحت و عصبانی شدم که تصمیم به خودکشی گرفتم. برای این منظور قدری سم گیاهی تهیه کرده و هنگام خواب بلعیدم و به خواب رفتم و وقتی به خود آمدم، خودم را روی تخت بیمارستان دیدم.

زنی که از مطالعه زیاد شوهرش به دادگاه شکایت کرد

در میان ده‌ها پرونده‌ای که هر روز به شعب دادگاه‌ها یا بازپرسی و دادسرا ارجاع می‌گردد، گهگاه مسائل و مطالبی عنوان و طرح می‌شود که در عین حال که خنده‌دار است، شنونده را متاثر می‌کند. یکی از همین مسائل تقاضای طلاق خانمی از شوهرش می‌باشد که ثریا نام دارد. وی ۲۴ ساله است و ۵ سال پیش با جوانی به نام احمد ازدواج کرده و ثمره این ازدواج دو فرزند، یک پسر و یک دختر است. ثریا در شکواییه‌ای که تسلیم دادگاه نموده، مدعی شده است که همسرش شب‌ها تا دیروقت به مطالعه می‌پردازد و اصولا کتاب، مجله و روزنامه را به وی و بچه‌هایش ترجیح می‌دهد. صبح، ظهر، شب و حتی سر سفره غذا، وی سرگرم مطالعه است و با اینکه بارها به وی تذکر داده و از او خواسته است که کمی از اوقاتی را که صرف مطالعه می‌کند بکاهد و به خانواده‌اش بپردازد، ولی موثر واقع نشده و این مرض مزمن روز به روز شدیدتر و ناراحت کننده‌تر می‌شود. احمد در محضر دادگاه ضمن تایید حرف همسرش که زیاد مطالعه می‌کند، گفت: این عیب او نمی‌تواند باشد که به جای قمار و سینما و تئاتر و شب‌نشینی‌های زاید، به مطالعه می‌پردازد. اگرچه زن و شوهر با نصایح رئیس دادگاه، سازش کردند و به منزل بازگشتند ولی اینکه آیا این سازش ادامه خواهد یافت یا خیر، مسئله‌ای است که آینده پاسخگوی آن خواهد بود.

نمای تاریخی

دو عکس تاریخی از اخوان ثالث که زاده اسفند ماه است

مشهد # Mashhad

شهر و استان در شبکه‌های اجتماعی

تصویری از بازدید گردشگران و پژوهشگران هلندی از کارگاه‌های ابریشم کشی بایگ در شهرستان تربت حیدریه

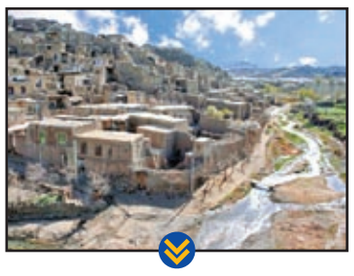

تصویری زیبا از کوهسرخ و روستای طرق

بهار ارجمند دختر مرحوم انوشیروان ارجمند، تصویری قدیمی از پدر خود و مجید مظفری در سال‌های دور را در اینستاگرامش منتشر کرد.